

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ**  
**Харківський національний університет внутрішніх справ**  
**Сумська філія**  
**Кафедра гуманітарних дисциплін**

**ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ**

**навчальної дисципліни «ДОМЕДИЧНА ПІДГОТОВКА»**  
**обов'язкових компонент**  
**освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

**262 Правоохоронна діяльність (правоохоронна діяльність)**

**за темою – «Анатомо-фізіологічні особливості організму людини. Основи фармакології»**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Науково-методичною радою  
Харківського національного  
університету внутрішніх справ  
Протокол від 30.08.2023 року № 7

**СХВАЛЕНО**

Вченою радою Сумської філії  
ХНУВС  
Протокол від 29.08.2023 року № 8

**ПОГОДЖЕНО**

Секцією Науково-методичної ради  
ХНУВС з гуманітарних та соціально-  
економічних дисциплін  
Протокол від 29.08.2023 року № 7

Розглянуто на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії  
ХНУВС Протокол від 29.08.2023 року № 2

**Розробник:**

Доцент кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського  
національного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук,  
доцент **Тетяна БІЛОУС**

**Рецензенти:**

Завідувач кафедри внутрішньої медицини з центром респіраторної медицини  
Сумського державного університету, доктор медичних наук, професор  
**Людмила ПРИСТУПА**

Професор кафедри криміналістики, судової експертології та домедичної  
підготовки факультету №1 Харківського національного університету  
внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор **Руслан СТЕПАНЮК**

## **Тема №2. «Анатомо-фізіологічні особливості організму людини. Основи фармакології».**

### **План лекції**

1. Анатомо-фізіологічні особливості систем організму.
2. Основи фармакології.
3. Склад індивідуальної аптечки.

### **Рекомендована література:**

1. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 № 2801-XII // Відомості Верховної Ради України офіційне видання від 26.01.1993. № 4, стаття 19 Редакція від 27.06.2020 р. відповідно до Закон України від 19.06.2020 р. №737-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
2. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» від 05.07.2012 № 5081-VI // Відомості Верховної Ради України від 26.07.2013. № 30, стор. 1599, стаття 340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17#Text>
3. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України від 09.10.2015 2015 р., № 40-41, с. 1970, стаття 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
4. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти» від 29 березня 2017 № 346: URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/MOZ27273.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MOZ27273.html)
5. Наказ МОЗ України від 07.07.1998 № 187 «Про затвердження переліків лікарських засобів у медичних аптечках транспортних засобів» // Офіційний вісник України від 06.08.1998. № 29, стор. 153, стаття 1110, код акту 5727/1998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0465-98#Text>
6. Наказ МОЗ України «Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при раптовій зупинці серця» від 16.06.2014 № 398 // Офіційний вісник України від 01.08.2014. № 59, стор. 54, стаття 1621, код акту 73267/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-14#n41>
7. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження переліків лікарських засобів та виробів медичного призначення, які повинні бути в складі аптечок медичних загальновійськових індивідуальних, аптечки автомобільної загальновійськової, наплічника медичного загальновійськового санітара та наплічника медичного загальновійськового санітарного інструктора» від 28.07.2016 р № 784. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0113-17#Text>
8. Наказ «Про затвердження нормативно-правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією при виконанні професійних обов'язків» від 05.11.2013 №955. м. Київ. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України/20 листопада 2013 р. за № 1978/24510. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1978-13#Text>

9. Домедична підготовка : навч. посіб. / [кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін.]; МБС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 176 с. ISBN 978-966-610-247-1. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10716>
10. Білоус Т. Л. Долікарська допомога: навч. посіб. / Т. Л. Білоус; МБС України, Сумс. філ. Харків. нац. ун-ту внутр. справ. Суми: видав.-вироб. підприємство «Мрія», 2020. 148 с. ISBN 978-966-473-273-1. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10680>

#### Додаткова

1. Білоус Т. Л. Вегето-судинна дистонія – проблема студентської молоді. Правова наука і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції (21-22 травня 2021 року, м. Суми) / Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. Суми: Видавничий дім «Ельдорадо», 2021. с. 129–131. URL: [https://sumy.univd.edu.ua/files/conference/conference\\_teacher\\_2021.pdf](https://sumy.univd.edu.ua/files/conference/conference_teacher_2021.pdf)
2. Білоус Т.Л. Підвищення професійної діяльності у надзвичайних ситуаціях працівників органів внутрішніх справ України. Правова наука і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції: Матеріалів XII Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 травня 2019 р., м. Суми) / Сумська філія ХНУВС. Суми: Видавничий дім «Ельдорадо», 2019. С. 184–186. URL: [http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6618/Pravova%20nauka%20i%20derzhavotvorennia%20v%20Ukraini%20v%20konteksti%20pravovoi%20intehratsii\\_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6618/Pravova%20nauka%20i%20derzhavotvorennia%20v%20Ukraini%20v%20konteksti%20pravovoi%20intehratsii_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

#### Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. URL: <http://leg.co.ua/.../instrukciya-schodo-nadannya-dolikarnyanoyi-dopomogi-poterpilim.html>
2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

#### Текст лекції

##### 1. Анатомо-фізіологічні особливості систем організму людини.

Анатомія – це наука, яка вивчає форму та будову організму, органів і тканин людини у процесі їх еволюції. Чітке знання будови тіла людини – обов’язкова умова розуміння життєвих функцій здорового і хворого організму, причин, що спричинили хворобу, вжиття заходів по їх усуненню.

Сукупність органів одного походження, які мають спільні риси будови, пов’язані анатомічно і топографічно, а також виконують однакову функцію, називають **системою органів**.

Усі анатомо-фізіологічні системи об'єднані в єдину цілісну систему, яка постійно взаємодіє із зовнішнім середовищем і перебуває у стані рухомої рівноваги. Цю складну, історично сформовану систему називають **організмом**.

**Опорно-руховий апарат людини** складається з кісток, які з'єднуються у скелет («skeleton» – висушений), скелетних м'язів, та з'єднуючого апарату (зв'язки, хрящі, суглоби і т.п.).

Функції рухового апарату

Опорна – фіксація м'язів і внутрішніх органів;

Захисна – захист життєво важливих органів (головний мозок і спинний мозок, серце та ін.);

Рухова – забезпечення простих рухів, рухових дій (постави, локомоції, маніпуляції) та рухової діяльності;

Ресорна – пом'якшення поштовхів та струсів;

Біологічна – участь у забезпеченні життєво важливих процесів.

Кістки та м'язи беруть участь в обміні речовин, зокрема в обміні кальцію та фосфору.

Скелет поділяється на: скелет голови (череп); скелет тулубу (хребцевий стовбур, ребра, грудна кістка); скелет кінцівок (верхньої та нижньої): а) пояс кінцівок; б) вільна кінцівка.

Скелет голови (череп) поділяється на: 1) мозковий (основа та кришка) та 2) череп обличчя. Кістки мозкового черепа в своїй більшості дуже щільні. Але існують так звані слабкі місця – в минулому це були джерельця у грудної дитини, де кістки з'єднувалися одна з одною.

Хребцевий стовбур людини складається з 31-32 хребців. Виділяють такі ділянки хребцевого стовбуру – шийний (7 хребців), грудний (12 хребців), поперековий (5 хребців), крижовий (5 хребців) та куприковий (3-4 хребця). Останній відділок є рудиментарним у людини, тому що кількість хребців в ньому варіабельна. Щільність та міцність хребців збільшується у нижньому напрямку, тому переломи хребцевого стовбуру найчастіше відбуваються в шийному та грудному відділках.

До кісток тулуба відносять ребра (12 пар) та грудну кістку. Ребра утворюють стінки грудної клітини, ззаду з'єднуючись з хребцями, а спереду приєднуючись до грудної кістки (10 пар). Нижні 2 пари ребер не фіксуються до груднини, тому при травмах грудної клітини вони найчастіше і ушкоджуються.

Кістки верхньої кінцівки поділяються на: 1) кістки (плечового) поясу верхньої кінцівки (лопатка, ключиця); 2) кістки вільної верхньої кінцівки (плечова кістка, променева і ліктьова, кістки зап'ястка, п'ястка, фаланги пальців – по три, крім першого пальця).

Кістки нижньої кінцівки поділяються на: 1) кістки (тазового) поясу нижньої кінцівки (тазова кістка: а) сіднична, б) лобкова; в) підвздошна) та 2) кістки вільної нижньої кінцівки (стегнова кістка, велика і мала гомілкові, кістки передплюсни, плюсни та фаланги пальців – по три, крім першого пальця).

Кістки скелету людини з'єднуються між собою: а) нерухомими з'єднаннями (зв'язки, мембрани, хрящі); б) напіврухомими з'єднаннями (симфізи); в) рухомими з'єднаннями (суглоби).

М'язова система (скелетні м'язи) людини представлена поперечносмугастими м'язами, основна діяльність яких є свідомі рухи частинами нашого тіла, підтримка пози та взаєморозташування частин тіла людини одна до одної. М'яз обов'язково перекидається через суглоб, в русі якого приймає участь і прикріплюється до двох кісток, які утворюють цей суглоб. Тому за функцією м'язи поділяються на: згиначі та розгиначі; відвідні і привідні; пронатори і супінатори (обертаючі).

За місцезнаходженням скелетні м'язи поділяються на: а) м'язи голови (мімічні та жувальні); б) м'язи ший; в) м'язи грудей і живота; г) м'язи спини; д) м'язи верхньої кінцівки (поясу і вільної кінцівки); є) м'язи нижньої кінцівки (поясу і вільної нижньої кінцівки). Ззовні всі м'язи вкриті підшкірною фасцією.

**Дихальна система** людини складається з двох функційних часток: 1) повітропровідної (порожнина носа, носоглотка, трахея, головні бронхи та бронхіальна частка легенів) та 2) газообмінна (дихально-альвеолярна частка легенів). Повітропровідні частини дихальної системи людини відповідають за проведення, очищення та нагрівання повітря, яке ми вдихаємо та виведення відробленого організмом повітря. Для цих функцій повітропровідні шляхи мають спеціальні ворсяні клітини в слизовій оболонці, велику кількість слизових залоз та кровоносних судин. Газообмінна частка дихальної системи відповідає за обмін між повітрям в легенях та кров'ю судин, які оточують їх. За його рахунок кисень повітря всмоктується в кров, а вуглекислий газ переходить в повітря, яке видихається. Легені людини зовні оточені плеврою – це з'єднано-сполучна оболонка, яка не має сполучень з іншими будовами людського тіла. Між нею та легенями існує щільний простір - плевральна порожнина, барометричний тиск в якій нижче, ніж атмосферний. За рахунок цього ми можемо дихати. Якщо виникає проникаюче поранення грудної порожнини, зовнішнє повітря може потрапити до плевральної порожнини і привести до виникнення пневмотораксу – спадання легенів. Це дуже небезпечний для життя, складний стан. Максимальний (життєвий) об'єм легенів від 5 до 8 літрів.

**Нервова система людини** є основною, керуючою практично усіма процесами організму будовою, одиницею якої є нейрон – особлива клітина, яка поєднується з іншими нейронами спеціальними відростками. Нервова система людини поділяється на а) центральну (головний та спинний мозок) та б) периферичну (нерви).

Нервова система сприймає інформацію (подразнення) як від зовнішніх подразників, так і від внутрішніх. У відповідь на подразнення вона виробляє нервовий імпульс - відповідь на подразнення (розширення чи звуження судин, бронхів і т.п., скорочення чи розслаблення м'язів, збільшення чи зменшення рН

внутрішніх рідин, вироблення ферментів та гормонів тощо). В цьому і полягає основна функція нервової системи людини.

**Серцево-судинна система людини** складається з «насосу» – серця та «дренажної системи» – судин, по яких кров рухається для живлення тканин киснем (енергія), білками, жирами та вуглеводами (травлення), імунними тілами (захист від інфекції) – по всьому тілу людини.

Серце людини складається з чотирьох камер – двох передсердь (правого і лівого) та шлуночків (правого і лівого). Права половина серця в нормі не має сполучень з лівою половиною. Судини, які впадають в серце (його передсердя), мають назву вен. Судини, які виходять з серця (його шлуночків), мають назву артерій. Серцево-судинний м'яз називається міокардом і відрізняється від інших м'язів нашого тіла особистою функцією – автоматизмом.

**Травна система** людини відноситься до вегетативних систем і складається з травної трубки та великих залоз, функцією яких є перемелення, перетравлення та всмоктування їжі. Травна трубка починається ротовою порожниною, де їжа перемелюється зубами (у дорослого їх 32 штуки, а у дитини – 20 штук) та частково перетравлюється слиною (рН – лужна). Слина виробляється трьома великими слинними залозами (білявушною, під'язиковою та піднижньощелепною) і є ферментом, який розчинює прості сахари (сахарозу). Тому деякі ліки призначаються разом із цукром під язик (перорально) – там вони і всмоктуються.

Біля входу в глотку людини розташовується велике лімфатичне кільце Пирогова, яке складається з шести мигдаликів – лімфатичних вузлів. Їхня функція – захищення верхніх травних та дихальних шляхів від інфекції. В цих вузлах розташовується велика кількість клітин імунної системи крові людини (приклад – піднебінні мигдалики під час хвороби на ангіну).

Далі – травна трубка продовжується глоткою (12-14 см), стравоходом (20-24 см) та шлунком. Останній у людини вміщує, в середньому, 3-3,5 л рідини. В шлунку відбувається перетравлення (рН там дуже кисла) білків ферментом - пепсином. Після шлунка травний тракт продовжується кишками (12-17 м): тонкими (дванадцятипала, товща та підвздошна) та товстими (обідна, сигмоподібна та пряма). Перетравлення жирів відбувається в дванадцятипалій кишці жовчними ферментами, які виробляються печінкою. Її протока та протока підшлункової залози впадають в цю кишку нижче шлунка на 8-10 см. Ферменти підшлункової залози розщеплюють складні вуглеводи – крохмаль. Клітковина в людському організмі на розщеплюється – у нас не існує таких ферментів. В тонких кишках перетравлені речовини всмоктуються. В товстих - утворюються калові маси з речовин, які нашим організмом не перетравлюються.

**Сечова система** людини складається з двох залоз (нирок), які виробляють сечу, та сечовивідних каналців (лоханки, сечоводи, сечовий міхур, сечовивідний канал), які виводять її назовні.

Нирки людини за добу фільтрують близько 100 літрів первинної сечі, яка перероблюється на вторинну (її норма – 2,5-3,5 л на добу). Функцією сечової системи людини є фільтрація та виділення непотрібних та небезпечних речовин, які утворюються в процесі обміну та життєдіяльності організму. Виключення роботи нирок (гостра ниркова недостатність) обов'язково закінчується смертю, якщо не надати термінову спеціалізовану медичну допомогу.

**Статева система** людини, залежно від статі (чоловіча та жіноча), складається із статевих залоз (яєчко – у чоловіків, яєчники – у жінок) та вивідних шляхів. У чоловіків – сім'явивідні каналці, протока та сечовивідний канал. У жінок – статеві труби, матка та піхва. Функцією статевих органів є вироблення та виділення статевих клітин (сперматозоїдів та яйцеклітин); а у жінок - ще й запліднення, виношування та народження дитини. Крім цього, статеві залози виробляють статеві гормони (тестостерон, фолікулін та прогестерон, які відповідають за побудову та функціональні особливості людського організму (за жіночими та чоловічими типами).

**Ендокринна система** (система залоз внутрішньої секреції) складається з великої кількості залоз, продукти життєдіяльності яких звуться гормонами, і відповідають за збереження і відновлення процесів обміну людського організму на клітинному рівні. До ендокринних залоз відносяться:

гіпофіз – центральна залоза внутрішньої секреції (гормон росту, пологів, лактації тощо); епіфіз; щитоподібна залоза (гормони обміну йоду в організмі людини); паращитоподібна залоза (гормони обміну Са та F в організмі); наднирники (обмін жирів та гормони стресу); статеві залози (чоловічі та жіночі гормони); підшлункова залоза (гормони обміну сахарів – інсулін, тощо).

## **2. Основи фармакології.**

**Фармакологія** – це наука про дію лікарських речовин на організм. Її представники займаються вивченням ліків, тих зрушень, які вони викликають в організмі, пошуком і дослідженням нових засобів і доведенням останніх до практичної медицини.

**Фармакотерапія** – наука про лікування захворювань з допомогою лікарських засобів.

**Токсикологія** вивчає дію отрут на організм. Законодавство про лікарські засоби складається з **Закону України «Про лікарські засоби» (1996)** та інших актів законодавства, прийнятих відповідно до нього.

**Лікарський засіб** – це будь-яка речовина або комбінація речовин, що має властивості та призначена для лікування або профілактики захворювань у людей, чи будь-яка речовина або комбінація речовин, яка може бути призначена для запобігання вагітності, відновлення, корекції чи зміни



фізіологічних функцій у людини шляхом здійснення фармакологічної, імунологічної або метаболічної дії або для встановлення медичного діагнозу.

**Фальсифікований лікарський засіб** – це лікарський засіб, який умисно промаркований не ідентично (невідповідно) відомостям (одній або декільком з них) про лікарський засіб з відповідною назвою, що внесені до Державного реєстру лікарських засобів України, а так само лікарський засіб, умисно підроблений у інший спосіб, і не відповідає відомостям (одній або декільком з них), у тому числі складу, про лікарський засіб з відповідною назвою, що внесені до Державного реєстру лікарських засобів України.

До лікарських засобів належать: АФІ, продукція «in bulk»; готові лікарські засоби (лікарські препарати, ліки, медикаменти); гомеопатичні засоби; засоби, які використовуються для виявлення збудників хвороб, а також боротьби із збудниками хвороб або паразитами; лікарські косметичні засоби та лікарські домішки до харчових продуктів.

**Готові лікарські засоби** (лікарські препарати, ліки, медикаменти) – це дозовані лікарські засоби у вигляді та стані, в якому їх застосовують, що пройшли всі стадії виробництва (виготовлення), включаючи остаточне пакування.

**Активний фармацевтичний інгредієнт** (лікарська речовина, діюча речовина, субстанція – АФІ або діюча речовина) – будь-яка речовина чи суміш речовин, що призначена для використання у виробництві лікарського засобу і під час цього використання стає його активним інгредієнтом. Такі речовини мають фармакологічну чи іншу безпосередню дію на організм людини, у складі готових форм лікарських засобів їх застосовують для лікування, діагностики чи профілактики захворювання, для зміни стану, структур або фізіологічних функцій організму, для догляду, обробки та полегшення симптомів.

**Допоміжна речовина (ексципієнт)** – це будь-яка речовина лікарської форми, яка не є АФІ або готовим лікарським засобом та відповідно не здійснює фармакологічної, імунологічної або діагностичної дії, входить до лікарського засобу та необхідна для його виробництва (виготовлення), зберігання та/або застосування.

**Наркотичні лікарські засоби** – це лікарські засоби, віднесені до наркотичних відповідно до законодавства

**Отруйні лікарські засоби** – лікарські засоби, віднесені до отруйних центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

**Сильнодіючі лікарські засоби** – лікарські засоби, віднесені до сильнодіючих центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

*Радіоактивні лікарські засоби* – це лікарські засоби, які застосовуються в медичній практиці завдяки їх властивості до іонізуючого випромінювання;

*Державний реєстр лікарських засобів України* – нормативний документ, який містить відомості про лікарські засоби, дозволені для виробництва і застосування в медичній практиці.

*Лікарська форма* – це поєднання форми, в якій лікарський засіб представлений виробником (форма випуску), а також форми, в якій лікарський засіб призначений для застосування, включаючи фізичну форму (форма застосування).

#### **Лікарські форми:**

- тверді (порошки, таблетки, драже, пігулки)
- рідкі (розчини, настої, відвари, краплі, емульсії)
- м'які (мазі, пасти, свічки)
- газоподібні (аерозолі, гази).

Залежно від способу застосування розрізняють: ліки для внутрішнього, зовнішнього застосування і для ін'єкцій.

*Способи введення ліків в організм хворого:* 1) ентеральний – через травний тракт: перорально (через рот); сублінгвально (під язик); ректально (через пряму кишку); 2) інгаляційний – через дихальну систему; 3) парентеральний – мінаючи травний тракт і верхні дихальні шляхи (підшкірно, внутрішньом'язово, внутрішньовенно).

Ліки зберігають у спеціальних шафах, внутрішні, зовнішні засоби, ліки для ін'єкцій – на окремих полицях. Ліки, що містять отруйні, наркотичні та сильнодіючі речовини, зберігають з особливою обережністю в металевих шафах, які закриваються, позначеними буквами «А» і «Б». Ці ліки підлягають суворому кількісному облікові. На видному місці біля шафи з медикаментами вивіщується таблиця граничних разових і добових доз для препаратів списків «А» і «Б». Легкозаймисті (спирт, ефір) і ліки, що сильно пахнуть (йодоформ та ін.), зберігають окремо від інших. Ліки, що слід зберігати в прохолодному місці, поміщають у холодильник.

**Кумуляція** (лат. «*cumulatio*» – збільшення, накопичення) – явище, що спостерігається при повторному введенні лікарських препаратів і полягає в підсиленні фармакологічних ефектів. Кумуляція може бути викликана накопиченням в організмі активної речовини (матеріальна кумуляція) або сумацією її фармакологічних ефектів (функціональна кумуляція).

**Звикання** (лат. «*tolerantia*» – толерантність, терпимість) – це зниження чутливості до дії лікарських препаратів, що проявляється у зменшенні інтенсивності його фармакологічного ефекту після повторного введення. Як правило, толерантність супроводжується частковою або повною втратою терапевтичного ефекту без розвитку залежності.

**Лікарська залежність** – це психічний, іноді фізичний стан, що є результатом взаємодії між живим організмом і лікарською речовиною з певними поведінковими та іншими реакціями, при якому є незмінне бажання приймати препарат постійно чи періодично для того, щоб уникнути дискомфорту, який виникає без прийому препарату. Це сильне, інколи непереборне прагнення до систематичного прийому деяких лікарських препаратів та інших речовин, що викликають ейфорію (грец. «*eu*» – гарно, приємно, «*phero*» – переносити), для підвищення настрою, поліпшення самопочуття, а також усунення неприємних переживань та відчуттів, які виникають після відміни цих препаратів. Речовини, що викликають залежність, поділяють на такі групи: алкогольно-барбітуратного типу (спирт етиловий, фенобарбітал); типу канабісу (марихуана, гашиш); типу фенаміну (група амфетамінів); типу кокаїну; типу ефірних розчинників (толуол, ацетон, тетрахлорметан); речовини, що викликають галюцинації – галюциногени (ЛСД, мескалін, псилобіцин); речовини, отримані з опію (морфін, кодеїн), та їх синтетичні замінники (тримеперидин, пентазоцин).

Можлива залежність від кількох речовин одночасно. Розрізняють психічну і фізичну залежність від лікарських речовин. Психічна залежність – це стан, при якому лікарський препарат викликає відчуття задоволення і психічного піднесення, тобто стан ейфорії, що потребує періодичного чи постійного його введення для відчуття задоволення або уникнення дискомфорту. Фізична залежність – адаптивний стан, якому властиві інтенсивні фізичні розлади після припинення застосування певного препарату.

**Абстиненція**, абстинентний синдром (лат. «*abstinentia*» – стримання, синдром відбирання, позбавлення) – хворобливий стан, який розвивається у пацієнтів із наркоманією чи токсикоманією після припинення прийому речовин, які викликають залежність, і є ознакою фізичної залежності.

Механізм абстиненції зумовлений тим, що внаслідок систематичного вживання речовина залучається до біохімічних процесів, які відбуваються в організмі.

### **3. Аптечка індивідуальна.**

#### **I. Мінімальний набір (обов'язковий).**

1. Індивідуальний перев'язувальний пакет (ІПП) – 2 шт.

*вітчизняний*



або імпортований (The emergency bandage)

2. Пластир рулонний (на тканинній основі) – 1 шт.
3. Джгут кровоспинний гумовий – 1 шт.



або джгут CAT tourniquet

4. Рукавички латексні стерильні – 2 пари
5. Еластичний бинт – 1 шт.  
(8см x 3м малої розтяжки)
6. Булавка – 2-3шт.  
(нормального розміру 4-5см, не дрібна)
7. Бинти – 2-3шт різних розмірів
8. Бинт - косинка
9. Матеріал для тампонування – 2 шт. (з ефектом кровоспинного засобу)  
Спеціальний бинт H&N PriMed Gauze або вітчизняний аналог.



10. Розчин буторфанола тартрат – 2шт. (шприц-тюбик 1мл. 0,2% – розчин)
11. Маркер
12. Блокнот
13. Підсумок

## II. Додатковий набір дорогих елементів за стандартами IFAK

1. Ножниці перев'язувальні - 1 шт.



2. Назофарингіальна трубка 28-32 fr з лубрикантом (засіб для екстренної допомоги при скрутці дихання. Вводиться в носоглотку. 28-32 fr – розмір трубки)



3. Оклюзійний пластирь – 1уп. (використовується для допомоги при напруженому пневмотораксії герметичного закриття поранень грудної клітки) HALO Seals или FOXseal



4. Голка для застосуванні при пневмотораксі – 1шт.



5. Гемостатичний бинт QuikClot Combat Gauze або Celox Gauze

